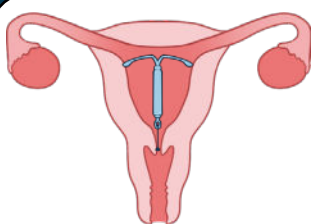

Esterilè ki gen òmòn (aparèy anndan matris)

Esterilè, Mirena, Liletta, Kyleena, Skyla

Kijan esterilè ki gen òmòn nan fonksyone ?

- Esterilè ki gen òmòn nan itilize **òmòn pwojestin nan** ki fè mikis nan kòl matris la vin pwès (sa ki anpeche espèm deplase antre nan matris la), ki fè kouch anndan matris la vin mens, epi pafwa li anpeche ovilasyon fèt.
- Gen **4 diferan esterilè ki gen òmòn**. Diferans yo se nan kantite òmòn levonòjestrèl ki gen nan chak, ak konbyen tan yo dire. **Mirena** ak **Liletta** (52 mg) lan dire 8 tan, **Kyleena** (19.5 mg) la dire 5 kan, e **Skyla** (13.5 mg) lan dire 3 zan.
- Esterilè ki gen òmòn nan mache pou moun ki gen **nepòt pwa, nepòt laj, ak moun k ap fè terapi avèk òmòn, pou afime idantite sèks yo**.

Kijan w itilize esterilè ki gen òmòn nan ?

replase l chak
3 - 8 tan

Ou dwe **al wè yon pwofesyonèl lasante** pou w kòmanse ak sispann itilize esterilè ki gen òmòn nan.

Yon fwa yo mete esterilè ki gen òmòn nan, nan matris ou, pa gen anyen ou dwe fè pou w pa ansent, jiskaske lè a rive pou ranplase li.

- **Pou mete l :** Se yon pwosedi pwofesyonèl lasante a fè, pou mete **esterilè la anndan matris ou**. L ap netwaye kòl matris ak bouboun ou, epi mete esterilè a anndan matris ou. Se yon kramp pifò moun santi, lè y ap fè pwosedi a. Pwofesyonèl lasante w ka ba ou anestesi, nan kòl matris la, pou diminye malèz la. Lè l fini, l ap taye fil esterilè a. Gen kèk moun ki gen kramp, oswa bay ti san, apre pwosedi a ; lè w pran yon dòz medikaman pou doule, avan yo mete esterilè a, li ka ede w ak kramp apre pwosedi a. Yon fwa yo mete esterilè la, ou pa ka santi li anndan ou.
- **Pou retire l :** Menm lè esterilè ki gen òmòn nan ka rete pou 3 a 8 tan, **ou ka fè retire l nepòt lè ou vle, pou kèlkeswa rezon an**. Pou retire esterilè a, pwofesyonèl lasante w la ap rale fil yo, epi fè esterilè a ap soti nan matris la atravè kòl matris ou, ansuit l al nan bouboun ou, pou yo retire l. Sa ka lakoz kramp, men nòmalman gen mwens malèz pase lè y ap mete l la. Si ou vle, nan menm lè a, ou ka fè yo mete yon lòt esterilè pou ou.

Entimite ak kontwòl

- Ou bezwen yon pwofesyonèl lasante, pou w kòmanse ak sispann itilize esterilè ki gen òmòn nan. Li ta ka posib pou w retire esterilè la a, poukont ou ; si ou rive touche fil yo, ou ka rale yo, menm jan pwofesyonèl lasante w t ap fè.
- Patnè w la ka santi fil esterilè yo avèk dwèt li, oswa pijon li, lè n ap fè sèks. Si sa rive, e si li jenan, pwofesyonèl lasante w la ka taye fil la, pou fè l vin pi kout.
- Yon moun k ap viv avèk ou, oswa ki gen asirans ansanm ak ou, ka wè yon bòdwo asirans ou voye pou ou.
- Yon lòt moun pa p ka wè si w ap itilize metòd sa a.
- Si gen nepòt lòt moun, k ap suiv lè ou gen règ ou, li ka remake yon chanjman nan lè w gen règ ou.

Lè w kòmanse itilize esterilè ki gen òmòn nan, èske l ap fè efè imedyatman ?

Mirena/Liletta: Wi, l ap fè efè imedyatman.

Kyleena/Skyla: Lè w kòmanse l, nan espas 7 jou apati premye jou règ ou an, l ap fè efè imedyatman. Si w ap bay san, e ou pa sèten si se règ ou genyen, ou ka itilize yon metòd bakòp pandan yon semèn.

Kyleena/Skyla: Lè w kòmanse nepòt lòt lè a, l ap pran 1 semèn, pou l fè efè. Nan semèn sa a, itilize yon lòt metòd planin adisyonèl.

Esterilè a gen dwa pa apwopriye pou moun ki gen, oswa ki te gen

- Yo gen defòmasyon nan matris
- Yo gen kansè nan tete, nan matris, nan kouch ki kouvri anndan matris la, oswa nan kòl matris la.
- Lipis ak antikò pozitif, oswa antikò moun pa ko konnen
- Yo gen maladi ki transmèt nan fè sèks, oswa pwoblèm enfamasyon anbativant nan moman an.

Lis sa a pa konplè ; kidonk pale ak pwofesyonèl lasante w la, sou sitiyasyon sante ou, avan w kòmanse avèk metòd sa a.

Itilize planin an ijans, si

- **Esterilè w la soti, men sa ki rive raman.** Li pa danjere. Ou gen dwa pa santi li, oswa li enkonfòtab. Si esterilè w soti, yo ka ba ou yon lòt.
- **Esterilè Mirena ak Liletta yo se yon fòm planin an ijans yo ye** si yo mete yo jiska 5 jou (120 tèdtan) apre ou fin fè sèks. Kèlkeswa pwa w genyen an, li 99% efikas. Ou ka kite li, nan matris la, kòm planin, oswa retire l, pwochen fwa ou gen règ ou.

Èske esterilè ki gen òmòn nan bon anpil pou anpeche gwoès ?

- **Mwens pase 1 nan 100 (ki vle di : 0,2) moun ki itilize esterilè ki gen òmòn nan ap tonbe ansent chak ane.** Sa vle di li **99,8% efikas.**
- Piske pa gen anyen pou w fè, pou w pa ansent, yon fwa yo mete esterilè a pou ou, pa gen erè moun k ap itilize esterilè a ka fè, ki ka fè yon diferans ant itilizasyon nòminal e itilizasyon pafè.
- Esterilè a ka soti (soti deyò pou kont li), sa ki rann li pa efikas. Sa rive raman, men ou pa gen kontwòl sou sa. Si w itilize yon kapichon pou règ (an anglè ; menstrual cup), li ka ogmante risk pou esterilè a soti.

Èfè segondè

Enfeksyon ki transmèt nan fè sèks : Yo pa p anpeche yo.

- Itilize kapòt ekstèn oswa entèn yo, pou diminye risk pou w pran tout enfeksyon ki transmèt nan fè sèks yo.

Règ : Ka afekte.

- Esterilè ki gen òmòn nan ka lakoz ou bay ti san, pandan plizyè jou, nan entèval règ ou.
- Esterilè ki gen òmòn nan ka lakòz règ ou vin on tikras.
- Esterilè ki gen òmòn nan ka lakoz ou sispann gen règ ou. Sa rive apeprè kay 20% nan moun ki itilize **Mirena** yo, apeprè 19% nan moun ki itilize **Liletta** yo, apeprè 12% nan moun ki itilize **Kyleena** yo, e apeprè 6% nan moun ki itilize **Skyla** yo. Li kòrèk pou w pa gen règ ou, akòz esterilè ki gen òmòn nan.

Doulè lè w gen règ : Li ka diminye

Pwa : Pa gen efè.

Akne : Ka vin pi mal.

Ou vin ka fè pitit ankò : Lè w sispann itilize esterilè ki gen òmòn nan, ou ka vin ansent tousuit.

Kèk lòt efè segondè ki posib :

- Maltèt
- Doulè nan tete, oswa doulè anbativant
- Likid ap soti nan bouboun nan
- Kis nan ovè
- Pèdi cheve (**Mirena** ak **Liletta**)
- Redui ekip sentòm pil kis nan ovè a (sig anglè a: PCOS), oswa tisi anndan matris la ki soti deyò l (endometriyoz) lakòz.
- Diminye sentom doulè règ yo

Esterilè ki gen òmòn nan ede diminye risk pou w fè : kansè nan kouch ki kouvri anndan matris la

Itilizasyon apre akouchman

Ou **ka itilize esterilè a, san danje, tousuit aprè akouchman.** Yo ka mete l, tousuit apre akouchman (natirèl ak sezaryèn), oswa avan w kite lopital la. Lè yo mete l tousuit apre akouchman an, li ka bay mwens doulè pase lè se nan klinik la yo mete l. Gen plis risk pou l soti nan matris la, lè se nan lopital la yo mete l, men yo ka remete ankò nan klinik. Li pa gen efè sou lèt w ap pwodui, sou bay tibebe tete, oswa devlopman tibebe a.

+ Pran kontak ak pwofesyonèl lasante w la, si ou gen

- Doulè nan fè sèks
- Kranp grav
- Ekoulman ki pa nòminal.
- Esterilè a soti deyò, oswa ou santi l
- Fil esterilè yo vin pi long
- Migrèn grav
- Si ou eseye touche fil yo, epi ou pa kapab
- Enfeksyon anbativant
- Je w vin jòn, oswa po w vin jòn (lajonis)
- Doulè nan vant, oswa doulè anbativant

? Men kesyon pou w poze pwofesyonèl lasante w la

- Èske patnè m nan ap santi fil yo, lè n ap fè sèks ?
- E si ou vle sispann itilize esterilè ki gen òmòn nan, avan 3 a 8 tan pase ?
- Kijan m ap fè konnen si esterilè a soti ?
- Èske m ka itilize kapichon pou règ la ?
- Èske medikaman ka fè doulè a diminye, lè y ap mete l ?
- Èske m ka retire esterilè a poukont mwen ?

Tcheke yon gid sou planin, ak papyè ki gen enfòmasyon sou chak metòd planin yo.

